

PREZENTÁCIÓS LEHETŐSÉGEK AZ OKTATÁSBAN

Szerző: SZOKOLA Péter

Témavezető: Dr. NÁMESZTOVSZKI Zsolt, egyetemi tanársegéd

Intézmény: Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka

Tartalomjegyzék

Bevezető	3
Cliff Atkinson- Ne vetíts vázlatot	3
Hipotézis.....	4
Kutatás témája és alanyai	4
Kutatás eredménye	5
Sablonra épül-e fel a prezentáció?	5
Jegyzetet vagy folyamatjelzés használt-e a dián?	6
Több animáció megjelenik egy dián?.....	6
Olvasható betűméret szerepel a dián?	7
Megfelelő használta a szíkontrasztot?	8
Egysoros cím, zsúfolt dia, egy gondola egy dia, értelmezhető-e három másodperc alatt?	8
Kép vagy diagram előfordul-e a dián?	9
Lehetőségek.....	9
Időmérők:	10
Kérdésekhez	10
Versenyek.....	11
Játékok.....	11
Egyéb.....	12
Befejezés	12
Szakirodalom.....	13

Bevezető

Dolgozatom témája az oktatásban egyre nagyobb szerepet játszó prezentációk. Legtöbb tanár a tanulók figyelmének felkeltésére és fenntartására valamilyen prezentációt használ. Ezt sajnos nem mindig végződik sikerrel. Ennek oka, lehet az is hogy a prezentációk valójában nem is a tanulóknak szólnak, hanem a pedagógus jegyzetét képezi. Manapság a digitális kor világát éljük, ennek tulajdonítják a tanulók figyelmének egyre rövidebb jelenlétét. A gyerekek egyre figyelmetlenebbek és nagyobb az igényük a minél több csatornán érkező ingerek iránt. Ez azt jelenti, hogy nem elegendő csak a hallásukra hatni frontális előadással, hanem például vizuálisan is kell szemléltetni mondanivalónkat. Ezt természetesen nem mindegy milyen módon tesszük. Legtöbb diák otthonosabban mozog a számítástechnikában, mint a pedagógus, ezért is nehéz ez a feladat a tanárok számára. Kutatásom során megvizsgáltam néhány pedagógus és pedagógusjelöltek prezentációját. Az oktatásban egyre nagyobb szerepet fog játszani az IKT eszközök használata. Ezért is próbáltam összegyűjteni néhány lehetőséget, ötletet mely könnyen változtatható és segítséget nyújthat az oktatási folyamat során.

Cliff Atkinson- Ne vetíts vázlatot

Cliff Atkinson egy elismert szakíró és kommunikációs szakértő. Legsikeresebb könyve: Ne vetíts vázlatot. Ezzel a munkájával próbálja forradalmasítani a PowerPoint szoftverben készített prezentációs szokásokat. Könyvében nagyon sok hasznos tanácsot és példát is ad az olvasónak, melyeket alkalmazhatnak prezentálása alkalmával. A világon nagyon elismerté vált munkája. Több híres újság is közölte címlapján munkáját és eredményeit. Ilyen újságok például: New York Times és a Los Angeles Times. A könyv segít abban, hogy sikeres legyen az általunk készített prezentáció.

Jobban megismerkedve a témával, rájöttem milyen összetett dolog a prezentálás. Természetesen a sok gyakorlat is szükséges a sikeressé váláshoz, valamint a hallgatóink visszajelzéseinek a figyelemmel kísérése is. Sok példát is bemutat könyvében arról, hogy hol is járt sikerrel az általa képviselt módszerrel. A könyv fő témája az emberek közötti kommunikáció, ezért is tér ki külön az előadóra és az előadást néző hallgatóra is. Fontos tisztába lenni kinek szól a prezentáció. A készítéskor az előadónak nem magára kell gondolnia, nem az ő munkáját kell, hogy megkönnyítse, hanem a hallgató számára kell megnövelnie a megértés szintjét. Ezért is hangsúlyozza a cím is, hogy ne vázlatot vetítsünk. Az általam hallgatott prezentációk legtöbbször, megfelelő arra is, hogy tanuljon valaki belőle. Ezt nem látom negatívnak abból a szempontból, mivel így a hallgató előveheti később is, és használhatja jegyzetként tanulás alkalmával. Másik szempontból megközelítve pedig, negatív mivel nem könnyíti meg magát a tanulási folyamatot, hiszen az előadáson a szemünkkel követjük azt amit a tanár mond, vagyis a vázlatát. Ide bele kellene foglalni azt, hogy valaki jegyzetkészítés céljából készít prezentációt. Például az általános iskolában, amikor átírják a tanulók, valamint a kétcsatornás kommunikáció miatt is fontos, amelynél az egyik csatorna az előadó előadása, a másik pedig a prezentáció.

A könyvben Cliff Atkinson kihangsúlyozza a hallgató memóriájának határát, figyelembevételének a fontosságát. Több érdekes és fontos dologra is rávilágít. Segít a prezentáció megtervezésében és példák segítségével könnyíti az alkalmazását. Típeteket is ad az olvasó részére, melyeket érdemes amennyire csak lehet be tartani.

Nagyon fontos megemlíteni Atkinson csővezeték elméletét, miszerint az előadók nagy része úgy gondolja mindent amit a prezentációba írnak azt meg is jegyzik a hallgatók. Ez a feltételezés nem igaz, mivel figyelembe kell venni a rövidtávú és hosszútávú memória kapcsolatát. Ami megmarad a rövidtávú memóriában, csak az kerül át később a hosszútávú memóriába. Ennek elősegítésére hasznos a kétcsatornás előadás, miszerint nem vetítünk vázlatot, így nem terheljük feleslegesen a memóriát.

Hipotézis

A diákok nagy része hozzászólt, hogy prezentációt alkalmaznak az oktatásban. Ezek a prezentációk feleslegesnek mondhatóak, ha a pedagógus felolvassa a kivetített szöveget. Vagy maga a pedagógus jelenléte a felesleges, mivel a tanulók is el tudják olvasni a szöveget. A prezentáció a tanulók igényeinek kell megfelelnie, nem pedig az előadónak. A diákok figyelmét nem köti le csupán a szöveg kivetítése. Egyre inkább igény mutatkozik az interaktívabb prezentációk iránt, melyek fenntartják az érdeklődést és motiválják a diákokat. A legnépszerűbb program az előadóknál a PowerPoint, és talán még mindig ennek a szerkesztése a legkönnyebb és ennek a készítését tanítják az iskolákban. Az interaktív táblák adta lehetőséget is lehet alkalmazni ebben a programban. Ilyen lehetőségeket is próbáltam összegyűjteni munkámban. Véleményem szerint a legtöbb az oktatásban használt prezentáció sablon alapján készül. Sok esetben nem megfelelő betűmérettel, a témához nem kapcsolódó képpel állítják össze a diákat. A felesleges szöveg és kép túlszűfoltá teszi a diákat és elvonja a figyelmet a fő témáról.

A prezentáció megosztása is fontos lenne, nem csak a tanuló és diák között. A tanárok egymástól ötleteket meríthetnének és segíthetnék egymás munkáját. Ennek egy pozitív példája a Slideshare és a SlideBoom oldalakak, illetve az egyes felhő alapú szolgáltatások (GoogleDrive, OneDrive) prezentációs lehetőségei. Ezen a weboldalon kereshetünk a mások által megosztott prezentációk között. Sajnos ez a szokás nem túl elterjedt a pedagógusok közt, pedig véleményem szerint igenis fontos lenne. Elérhetünk vele olyan embereket is, akiket nem tanítunk a formális oktatási rendszerben. Általában flash meghajtókra másolják a tanárok a prezentációkat és így jut el a tanulókhoz, ezáltal nagyon magas a vírusterjedés esélye.

Kutatás témája és alanyai

Kutatásom témája az oktatásban használt prezentációk elemzése. Valójában véleményem szerint kulcsfontosságú dolog a prezentációk átláthatósága és felhasználhatósága, vagyis hogy abból az adott prezentációból mit tudunk tanulni, leszűrni. Sokaknak nincs meg a kellő háttértudásuk a prezentációk készítéséről, ennek kapcsán igyekeztem megvizsgálni a már meglévő prezentációkat, emellett még különböző ötleteket és lehetőségeket gyűjtöttem össze. Erről a gyűjteményről röviden annyit mondanék, hogy legfőképp az iskolásoknak szólnak. Azonban ezeket a tanító igen gyorsan és könnyedén tudja személyre, témára szabni. Természetesen nem elemezhető reálisan és teljeskörűen az összes bemutató, ezért véletlenszerűen választottam tanárok és diákok prezentációi közül. 100 diát vizsgáltam meg egy általam összeállított szempontok alapján. A szempontokat a Cliff Atkinson által írt könyv és az általam felállított hipotézisek alapján állítottam össze. A kutatás eredményeit egy Excel táblázatban összegeztem és, ezáltal összegeztem az észrevételeket. A kutatás teljesen a saját

megítélésem alapján végeztem. Ezért lehetséges, hogy ugyanezen kérdések alapján más eredményeket kapnánk abban az esetben, ha más végezné el az elemzést. Természetesen vannak szempontok melyek objektívek és nem hat rá az elemző személyisége.

A következő kérdésekre kerestem választ minden dián:

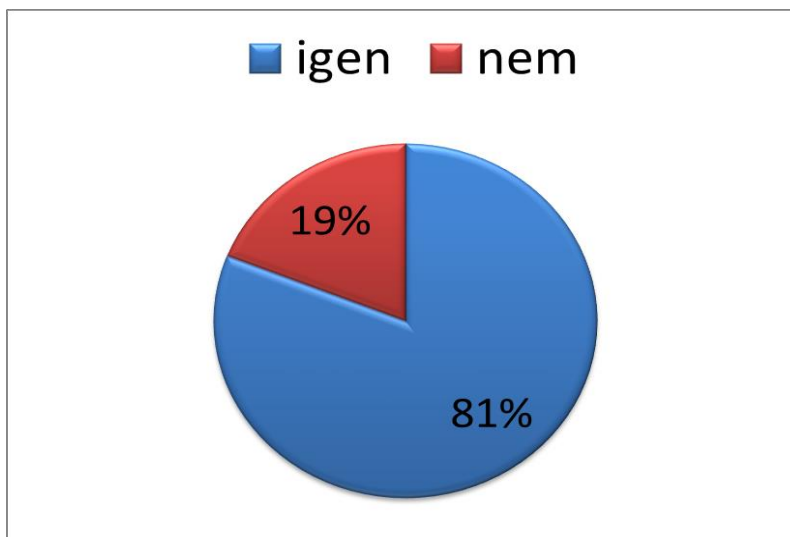
- Sablonra épül-e fel a prezentáció?
- Jegyzetet használ-e?
- Több animáció megjelenik egy dián?
- Olvasható betűméret szerepel a dián?
- Megfelelő-e a szíkontraszt?
- Egysoros cím jellemző a diára?
- Zsúfolt-e dia?
- Egy gondolat, egy dia?
- Értelmezhető-e három másodperc alatt?
- Kép vagy diagram a dián?
- Megfelelő méretű-e a kép?
- Megfelelő minőségű-e a kép?
- Témához kapcsolódó-e a kép?
- Folyamatjelzést használt-e?

A kérdésekre igen válasz esetén egyest írtam, a nemleges válasz esetén nullát. Természetesen nem minden igen válasz tükröz pozitív eredményt a kérdéseknél. A kutatás eredményeit szemléltetve bővebben írok majd a kérdés okáról. Mint ahogyan már munkám során írtam az alanyok a tanáraim illetőleg a hallgatók tették ki. Az általuk készített különféle prezentációkat igyekeztem megítélni. Voltak köztük olyanok, melyek előadásokon szerepeltek, voltak olyanok, melyek a gyerekeknek készültek, vagyis nem egy fajta kategóriájú bemutatókat vizsgáltam meg. A prezentációk különböző témakörökkel foglalkoznak, nyelvtanítás, természettudomány, számítástechnika, stb.

Kutatás eredménye

Sablonra épül-e fel a prezentáció?

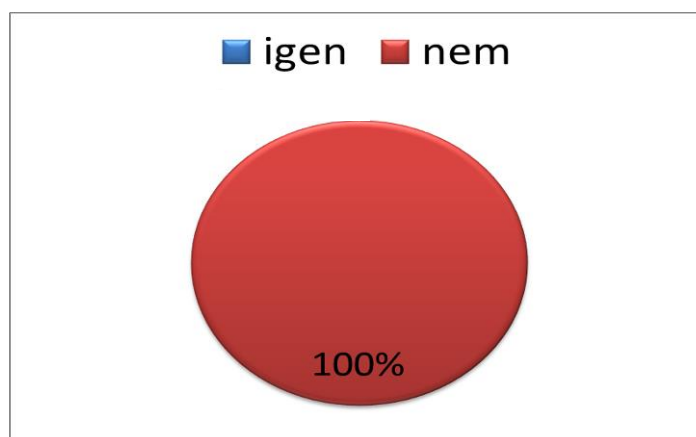
A kérdés számomra azért volt fontos, mivel a túl egyhangú prezentáció, a monotonitás elgyengíti a hallgató figyelmét. Egyes tanulmányok kihangsúlyozzák mennyire szabályozható a színekkel a figyelem irányítása. Külön kihangsúlyozható az egyes oldalak fontossága és az összefüggő oldalakat is tudjuk ilyen módon jelölni. Könnyebben érthető lesz gondolatmenetünk, amennyiben nem egységes az egész prezentációnk háttere és színei. Az általam vizsgált 100 oldalból, csak 19 darab esetén nem volt alkalmazva valamilyen sablon. Ebből látható, hogy legtöbbször valamilyen kész sablonra építik fel gondolataikat, ezzel csökkentve az egyediséget. Ilyenkor sajnos többen is az egyszerűbb, néhány esetben szebb, de legtöbb esetben eredménytelenebb utat választják.

1.számú ábra (sablon használata)

Jegyzetet vagy folyamatjelzés használt-e a dián?

Ennél a két kérdésnél sajnos egyforma eredményeket tapasztaltam, ezért is egységesítettem. Az általam átnézett prezentációknál nem találtam jegyzetet és folyamatjelzést sem. Folyamatjelzés alatt értek minden olyan jelzést, amely segíti a befogadó személyt abban, hogy be tudja határolni a még hátralevő oldalak számát, esetleg az egyes gondolatmenetek közti kapcsolatokat. A folyamatjelzésre nem csak oldalszámozás, hanem különböző ábrákat is használhat a prezentáló. Sok esetben hasznos lehet a hallgatók számára az, ha tudják mennyi is van még hátra az általuk szemlélt prezentációból. Jegyzeteket pedig saját maguk segítésére kellene, hogy alkalmazzanak az előadók. Ennek a hiánya kapcsolatban lehet a túl sok zsúfolt dia eredményével.

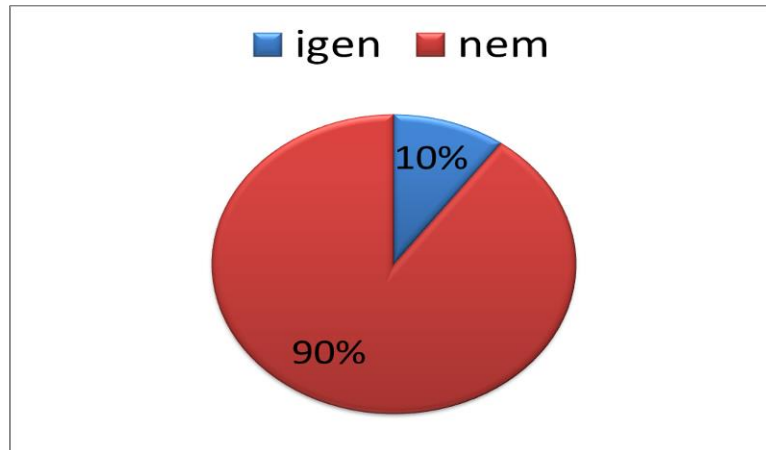

2.számú ábra (folyamatjelzés, jegyzet)

Több animáció megjelenik egy dián?

Az animációknál úgy gondoltam nem elegendő, hogy az egyes oldalak közt áttünést alkalmazzon a prezentáló, mivel ez nagyrészt csak esztétikai jelleggel van alkalmazva. Az

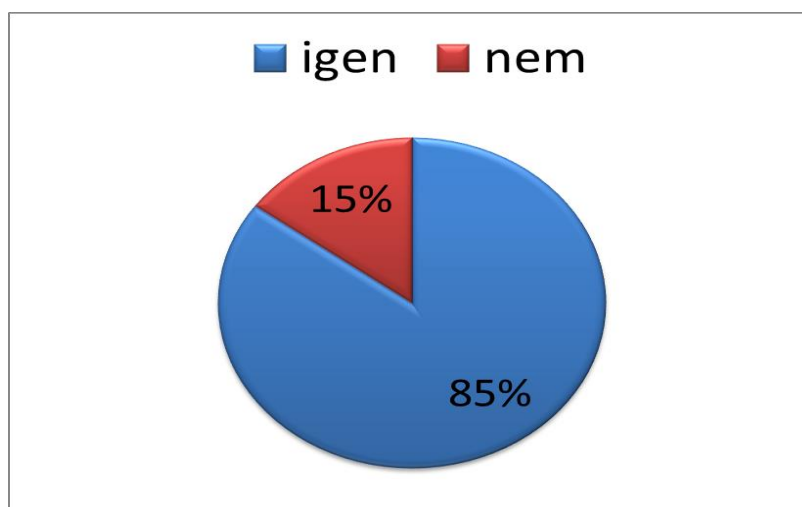
oldalakon belül levő animációk esetén döntöttem igen válasz mellett. Az animációk segítségünkre lehetnek abban, hogy a fontosabb részeket kiemeljük és szabályozhatjuk a befogadó személyek figyelmét, megakadályozhatjuk, hogy olyan dolgokat olvassanak az oldalon, amiről még nem esett szó (fokozatosság). Így nem tudnak a figyelmükkel előrehaladni és jobban odafigyelnek a prezentáló személyre. Több prezentációban is volt használva az oldalak közti áttűnés, de csak 10 oldalon volt több animáció használva a szövegek vagy objektumok megjelenítésére.

3.számú ábra (animációk)

Olvasható betűméret szerepel a dián?

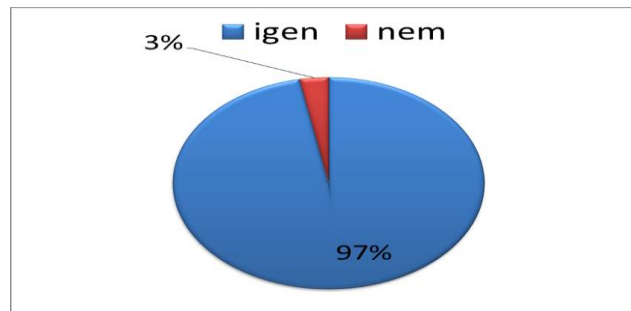
Számomra pozitív észrevétel volt, hogy a legtöbb előadó által készített bemutató megfelelő betűméretekkel rendelkezik. Legtöbb esetben a prezentációban alkalmazott képek alatti szöveg betűmérete nem volt megfelelő méretű. A betűméret mellett fontos az is, hogy megfelelő helyre legyen állítva a vetítés és jó minőségű legyen a vetített kép. Ezeket a tényezőket nem tudtam vizsgálatot készíteni, de szorosan kapcsolódnak az olvashatóság szempontjához.

4. számú ábra (betűméret)

Megfelelő használta a szíkontrasztot?

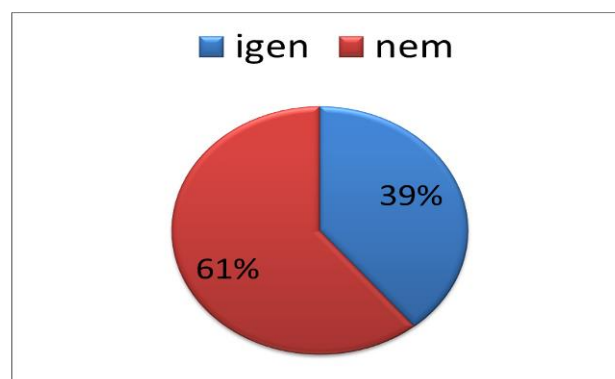
Legjobb eredmények a színválasztások elemzésekor kaptam. Az olvashatóság csoportjába tartozó kérdésekhez tartozik, de fontos más dolgokhoz is alkalmazható. Megfelelő színválasztásokkal kiemelhetünk dolgokat. Ezeket a kiemeléseket nem vizsgáltam, pozitív választ adtam abban az esetben, amikor nem nehezítette a színválasztás a szöveg olvasását. A kutatásom során kimondható, hogy a vizsgált adatok igen nagy részénél megfelelő volt a szíkontraszt használata.

5. számú ábra (színek)

Egysoros cím, zsúfolt dia, egy gondola egy dia, értelmezhető-e három másodperc alatt?

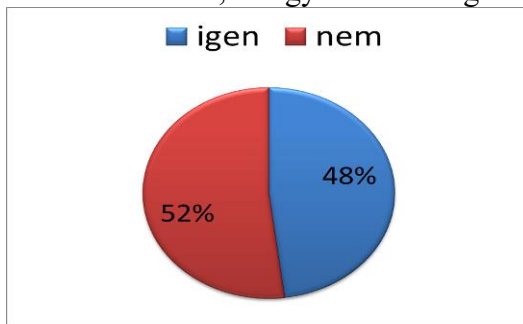
A prezentációnál nagyon fontos, hogy minél könnyebben érthető legyen első ránézésre a dia. A felsorolt kérdésekkel ezt a tulajdonságát próbáltam megvizsgálni a prezentációknak. Egy új dia magára vonja a figyelmet, de ha túlsúfolt, bonyolult, sok gondolatot taglal, akkor elveszti a segítő funkcióját a megértésben és csak hátráltatja a prezentáció hallgatóit. A vizsgált oldalak majdnem felénél használtak a készítők több soros címekeket. Ez nem jelent túl nagy gondot, de sajnos 39 oldalt túlsúfoltnak ítélt meg. Azon oldalakon ahol egy gondolatot taglaltak szinte mindegyikük értelmezhető is nagyon rövid idő alatt. Ennek előnye, hogy a gyors áttekintés után, újból az előadóra tudja fordítani figyelmét a befogadó személy. A prezentációnál ezért előnyös inkább a jegyzet részbe felírni bővebben a gondolatainkat. Ez segíthet abban, hogy ne felejtjük el a fontosabb dolgokat, de ne zavarja össze az előadásunkat hallgató személyeket. Előnyt jelenthet a megértéshez az egy gondolat- egy dia elve. Ez elősegíti azt, hogy három másodperc alatt értelmezhető legyen az általunk vetített oldal.

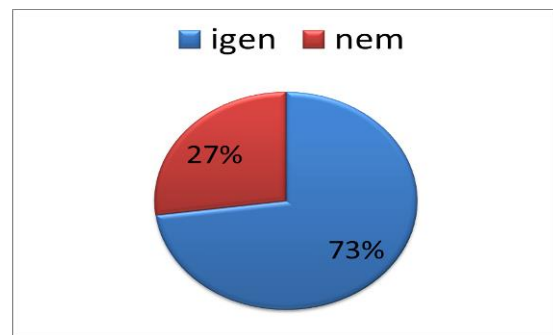
6. számú ábra (zsúfolt dia)

Kép vagy diagram előfordul-e a dián?

Ennél a kérdésnél megfigyeltem mennyire népszerű képek segítségével kiegészíteni gondolatainkat. Szinte minden második dián található valamilyen kép melléklet. Ehhez a kérdéshez szorosan kapcsolódik, hogy megfelelő méretű-e az említett kép, megfelelő minőségű-e, de legfontosabb szempont, hogy szükséges-e a kép, egyáltalán kapcsolódik-e a témához? Az általam vizsgált oldalakon levő képek szinte mind megfelelő minőségűek és méretűek voltak. Természetesen vannak kivételek, amikor a kép pixeles vagy nem megfelelő méretű. 100 oldalból 48 oldalon találtam képet és ebből 35 esetben a témához is tudtam kapcsolni. 13 esetben pedig valamilyen dekorációs funkciót töltöttek be a képek. Beillesztett videóval nem találkoztam a vizsgált prezentációk közt. Legtöbb esetben külön indítják el az előadók a videót, az egyszerűbb megoldás miatt.

7. számú ábra (kép vagy diagram)

8. számú ábra (témához kapcsolódó kép)

Lehetőségek

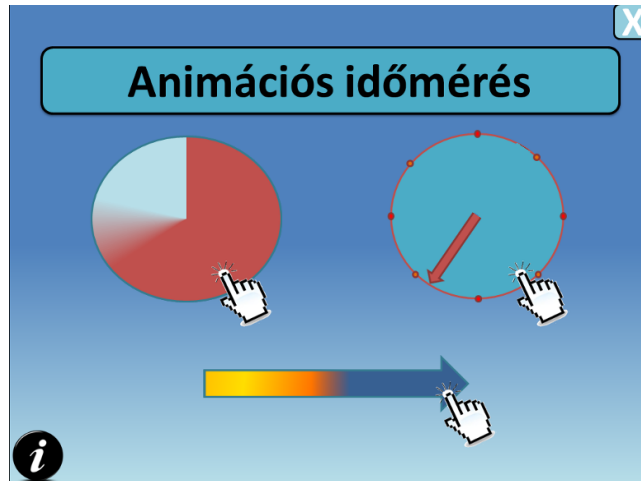
Mint a Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar hallgatója, főként az általános iskolások, esetleg óvodás korosztály részére alkalmazható ötleteket gyűjtöttem egy csokorba. Próbáltam rendszerezni ötleteimet és egyetlen prezentációban bemutatónak szemléltetni. Bővíthetőnek gondolom az ötletgyűjteményt és remélem lesznek személyek akik ötleteivel még nagyobb segítségére lesz a pedagógusok számára. A prezentáció célközönségétől függően sokféle prezentációt különböztetünk meg. Természetesen van különbség egy üzleti és egy oktató vagy szórakoztató prezentáció közt. Az oktató prezentációknak figyelemfelkeltőnek, motiválónak és személyre szabhatóknak kell, hogy legyenek. A legtöbb pedagógus szeretne kézhez kapni minden témakörre egy kész prezentációt. Ezzel a felfogással nem egyezek, mivel mindenki más stílusban tanít és a tanítványok érdeklődése is különböző. Ezért gondoltam úgy, hogy csak ötleteket és szerkeszthető prezentációkat készítek, melyeket könnyen saját ízlésükre tudnak majd szabni a pedagógusok. A prezentációkészítés alapjai természetesen szükségesek, de nem vesztenek időt az animációk elhelyezésével és magával az ötleteléssel. Az ötleteket PowerPoint prezentációhoz gyűjtöttem, mivel ezt tartom a legpraktikusabbnak és legelterjedtebbnek. Az ötleteket öt csoportba osztottam be, bár ezen csoportok közt könnyen felcserélhetnénk őket.

Ezen csoportok:

- Időmérők
- Kérdésekhez
- Versenyek
- Játékok
- Egyéb

Időmérők:

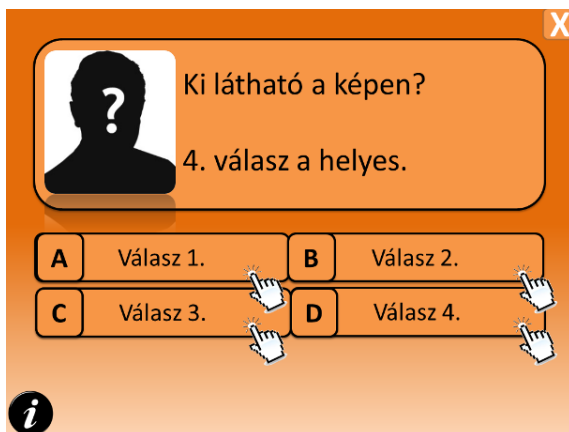
Ezek az ötletek főleg kiegészítőként alkalmazhatóak. Könnyen kombinálhatóak más ötletekkel. Sok esetben motiváló a gyerekeknek, ha időre kell elvégezniük egyes feladatot. Még motiválóbb, ha az idő múlását vagy a hátralevő időt, nem csak szóban említjük nekik, hanem vizualizáljuk is. A vizualizáció, vagyis maga az óra megjelenítése lehet digitális és analóg. Számok vagy alakzatok animálásával megvalósítható könnyedén. A szerkesztés után, csak megváltoztatjuk az animáció időtartamát és már a számunkra kedvező időintervallumot tudjuk mérni. Az ábrán három féle időmérést tüntettem fel.

9. számú ábra (időmérő lehetőségek)

Kérdésekhez

A kérdésekhez csoporthoz, olyan lehetőségeket csoportosítottam, melyek animációkkal valamilyen kerettörténethez lehet kapcsolni a kérdések feltevéséhez. Talán ez a csoport a legjobban bővíthető. Ezen csoportba soroltam a kakukktojás, igaz-hamis és egyéb kerettörténettel rendelkező ötletet, mint például: Lepkefogás, Almaszedés, Kirándulás. A kérdések szövege a legkönnyebben szerkeszthető, de könnyedén cserélhető maga az animált objektum is. Jól kapcsolható bármilyen foglalkozás vagy óra tartalmához és kiegészíthető időmérővel is. A kérdésekhez készíthető visszajelzés is válaszadás esetén.

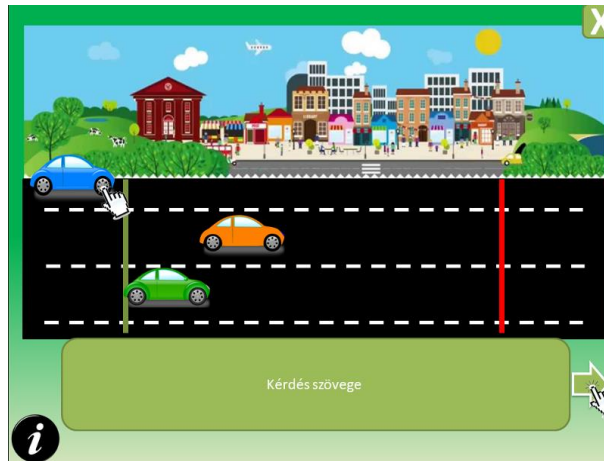
10. számú ábra (kérdés feltevés)

11. számú ábra (helyes válasz)

Versenyek

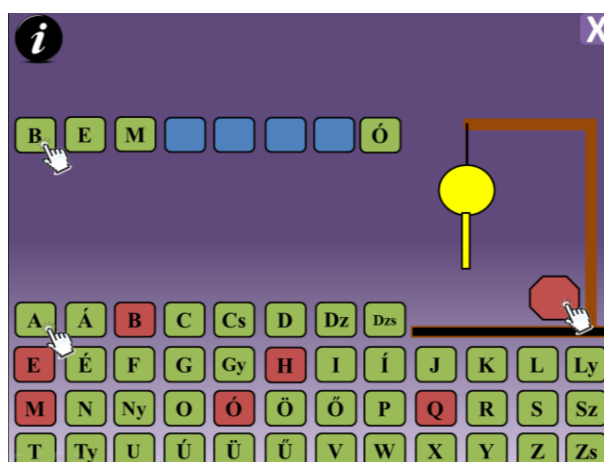
Versenyjátékokhoz csoportosítottam két prezentáció típust. Ezen a lehetőségek segítségével lehetnek a pedagógusnak, csoportok és egyének versenyztetésére is. A pontbeírós ötletnél be kell kapcsolni a fejlesztő menüsort a PowerPoint programunknál. Ezzel lehetővé tesszük, hogy számokat vagy szöveget írjunk a prezentáció vetítési nézete közben. Versenyjátékoknál is lehetőségünk van a kérdések kiírására, de akár olvashatjuk is a prezentációtól függetlenül őket.

12. számú ábra (verseny)

Játékok

Játékoknál próbáltam feleleveníteni a jól ismert játékokat és megoldani őket PowerPoint prezentációként. Ilyen játék például az akasztófa, amely könnyen játszható hagyományosan egy kréta segítségével, de motiválóbb lehet egy animációkkal megszerkesztett oldal a gyerekek számára. Más prezentációkészítésére alkalmas programban alap lehetőség memóriajáték készítése, de részben sikerült megoldani PowerPointban is. A hibajelzés funkció nehezen megoldható és még nehezebbé tenné a személyreszabást. Mozaikjáték egyszerű, de mégis sokrétűen alkalmazható. A mozaikok eltüntetéséhez a gyerekektől kérhetünk különböző feladatok elvégzését.

13. számú ábra (akasztófa)

Egyéb

Annak érdekében, hogy ne legyen túl sok kategória, nyitottam egy gyűjtő csoportot. Ide nem kizárólag a PowerPointban alkalmazott ötleteket tettem. Található itt androidos alkalmazás bemutatása is, mely segít a gyorsaság lemeréséhez. Ezáltal kiszűrhető ki tudta gyorsabban a választ. Úgy gondoltam ezek segíthetik az előadót. Ilyen még például a prezentáció oldalaink váltását lehetővé tevő alkalmazás is. Ebbe a kategóriába soroltam egy mozgásos játékot is, melynek működtetéséhez szükségeszerű lenne interaktív tábla. Ezt a lehetőséget például a betűtanításához tudnám felhasználni.

14. számú ábra (alkalmazás bemutatása)

Befejezés

A kutatásom eredményéből látszik, hogy sokan saját maguk segítésére készítik a prezentációt, nem pedig a hallgatóság részére. De természetesen nem csak negatív ez, mivel sok esetben tudom, hogy a prezentációkat használják a tanulók a tanuláskor jegyzetként.

kérdés	igen	nem
Sablonra épül-e fel a prezentáció?	81	19
Jegyzetet használ?	0	100
Több animáció megjelenik egy dián?	10	90
Olvasható betűméret szerepel a dián?	85	15
Megfelelő-e a szíkontraszt?	97	3
Egysoros cím jellemző a diára?	46	54
Zsúfolt-e a dia?	39	61
Egy gondolat, egy dia?	22	78
Értelmezhető-e három másodperc alatt?	21	79
Kép vagy diagram a dián?	48	52
Megfelelő méretű-e kép?	38	62
Megfelelő miniőségű-e a kép?	40	60
Témához kapcsolódó-e a kép?	35	13
Folyamatjelzést használ-e?	0	48

Összegzésül úgy gondolom, nem lehet tökéletes prezentációt készíteni. Nagyban befolyásolja az előadást az előadó személy és az előadást hallgató személy is. Bármilyen kritériumoknak felel meg prezentációnk, ha nincs érdeklődés, motiváció a hallgatók részéről, akkor nem tudunk eredményesek lenni. A gyerekeknek egyre hétköznapibb lesz a prezentáció az órákon. Ezért is fontos haladni a korról és megfelelően kihasználni lehetőségeinket. Sokszor nem is a technikai és anyagi szempontok korlátozzák a pedagógusokat. A pedagógus maga kell, hogy eldöntse milyen módon szeretné felkelteni tanulói figyelmét. Természetesen nem szabad átesni úgymond a ló túloldalára, és mindent IKT eszközzel szemléltetni. Amennyire csak teheti a pedagógus, alapoznia kell a valós tapasztalásra és olyan esetekben kell felhasználni a korszerű lehetőségeket, ötleteket amikor nem tudjuk ezt kivitelezni.

Szakirodalom

Cliff Atkinson – Ne vetíts vázlatot (Szak kiadó kft.)

<http://blog.namesztovszkizsolt.com/wp-content/uploads/2009/10/HatasosPrezentacio.pdf>

Dr. Námesztovszki Zsolt – Oktatásinformatika (Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka)

Horváth Gábor - Prezentációk Technikai Háttéré, avagy hogyan készítsünk hatásos prezentációkat (Budapest, 2012)